

Список використаних джерел

1. Про схвалення Стратегії захисту документальної спадщини як запоруки збереження національної ідентичності та державності на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025–2027 роках. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1349-2024-%D1%80#Text> (дата звернення: 26.05.2025).
2. Адміністрування комп'ютерних мереж та операційних систем: методичне видання для студентів за спеціальністю 121 Інженерія програмного забезпечення» факультету інформаційних технологій УжНУ / розроб.: В. В. Поліщук. Ужгород, 2019. 60 с.
3. Що таке система зберігання даних та як її використовувати. *SECUR*. URL: <https://secur.ua/news/shho-take-sistema-zberigannia-danix-ta-iaak-yiyi-vikoristovuvati> (дата звернення: 28.05.2025).
4. Сізов О. Чим система зберігання даних відрізняється від сервера? URL: <https://surli.cc/gbrxkf> (дата звернення: 27.05.2025).

УДК: 930.25

Григорій Ковальський, канд. філос. наук, доцент
Український науково-дослідний інститут архівної справи
та документознавства, м. Київ

РОЛЬ УНДІАСД У ФОРМУВАННІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ АРХІВНОЇ СПРАВИ ТА ДІЛОВОДСТВА

Анотація. Актуалізовано місце та роль науково-практичної діяльності Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства як важливого чинника формування державної політики у сфері архівної справи та діловодства. Описано основні напрями досліджень інституту, його участь у розробці нормативно-методичних документів, державних стандартів і класифікаторів у прикладній галузі документознавства та архівознавства. Наголошено на ролі УНДІАСД у забезпеченні процесу цифровізації, стандартизації та євроінтеграції архівної галузі, спрямованості наукової діяльності на нормативне, методологічне та аналітичне забезпечення документознавства та архівної справи в Україні, а також на збереження національної документальної спадщини, її цифровізацію, стандартизацію та інтеграцію у європейський інформаційно-культурний простір. Підкреслюється значення Інституту у підвищенні кваліфікації архівістів, НПП, забезпеченні наукового супроводу стратегічних рішень у галузі збереження документальної спадщини України.

Ключові слова: УНДІАСД, ДСТУ 2732:2023, ДСТУ 4163:2020, ДСТУ 9031:2020, Словник термінів, Класифікатор управлінської документації.

Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства (УНДІАСД) є провідною науковою установою, яка відіграє ключову роль у формуванні та реалізації державної політики у сфері архівної справи та діловодства. Заснований з метою науково-методичного забезпечення розвитку архівної галузі, інститут здійснює фундаментальні та прикладні дослідження, розробляє

нормативно-методичні документи, сприяє впровадженню сучасних технологій та забезпечує підвищення кваліфікації фахівців архівної справи та документознавства.

Фундаментальні дослідні роботи з нормативного, методологічного та аналітичного супроводу архівної діяльності здійснюються структурними підрозділами інституту, зокрема відділом архівознавства, документознавства, технологічного забезпечення архівної справи, науково-інформаційної та редакційно-видавничої діяльності. Їхня діяльність є невід'ємною складовою реалізації державної політики у сфері архівної справи та збереження культурної документальної спадщини.

УНДІАСД активно впливає на формування державної політики в архівній сфері через розробку нормативно-правових актів, стандартів та методичних рекомендацій. Зокрема, Інститут брав участь у розробці Стратегії захисту документальної спадщини як запоруки збереження національної ідентичності та державності на період до 2027 року [5]. Цей документ визначає основні напрями державної політики щодо збереження культурної документальної спадщини, включаючи формування правового поля для комплектування, збереження та обліку документів НАФ, стандартизацію архівних процесів, диджиталізацію архівної справи та гармонізацію нормативної бази з нормами ЄС.

Основні результати наукової діяльності УНДІАСД полягають у нормативно-му забезпеченні процесів комплектування, обліку та збереження документів Національного архівного фонду, реалізації диджиталізації архівної справи в контексті цифрової трансформації держави, гармонізації галузевої нормативної бази нарівні з європейськими стандартами. Інститут розробив низку методичних рекомендацій, які регулюють усі аспекти архівної справи та діловодства. Зокрема, з таких проблем як: оцінювання якості надання архівних послуг; ініціативне документування подій широкомасштабної збройної агресії російської федерації проти України; робота архівних установ в умовах дії особливих правових режимів; впровадження електронних послуг в архівних установах України; приймання-передавання документів в електронній формі на постійне зберігання; доступ до цифрового фонду користування документами Національного архівного фонду; визначення чисельності працівників місцевих державних архівних установ України; оцифрування аудіовізуальних документів Національного архівного фонду; облік архівних документів національної культурної спадщини, що зберігаються за кордоном, та документів іноземного походження, що стосуються національної історії; самостійний відбір мікробіологічних та ентомологічних проб працівниками архівних установ в умовах дії дистанційно-карантинних заходів; підготовка архівними установами довідкових видань; облік і зберігання електронних документів.

УНДІАСД розробив та впровадив низку державних стандартів, які встановлюють єдині вимоги уніфікації в організації архівної справи та діловодства в Україні:

- ДСТУ 2732:2023 «Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять» – стандартизує термінологію у сфері діловодства та архівної справи, забезпечуючи єдине розуміння понять у цій галузі.
- ДСТУ 4163:2020 «Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів» – встановлює вимоги до оформлення організаційно-розпорядчих документів, сприяючи уніфікації діловодства в установах та підприємствах.
- ДСТУ 9031:2020 «Правила публікування інформації архівних документів» – визначає правила публікації архівних документів, забезпечуючи їхню достовірність та належне представлення.

Запровадження ДСТУ 2732:2023 стало черговим важливим етапом стандартизації термінології у сфері архівної справи та діловодства [1]. Стандарт дає змогу всім учасникам документообігу, від архівістів до державних службовців, користуватися єдиним понятійним апаратом, що сприяє підвищенню якості роботи, сумісності нормативних документів, а також зміцненню професійної комунікації. Відбувається гармонізація національної нормативної бази з міжнародними стандартами, покращення комунікації між державними установами та архівістами, ефективність управління документообігом.

ДСТУ 4163:2020, у свою чергу, визначає уніфіковані вимоги до оформлення організаційно-розпорядчої документації, що є основою управлінської діяльності [2]. Він охоплює вимоги до структури документів, реквізитів, бланків та оформлення, у тому числі – в електронному форматі. Це забезпечує спрощення документообігу, зменшення ризиків юридичних помилок і забезпечення прозорості управлінських процесів. Підвищує ефективність управлінських процесів, діловодних служб, архівістів та управлінців, спрощує процес документообігу та зменшує ризики помилок у документації, юридичні особи отримують чіткі правила складання й оформлення документів, що підвищує правову визначеність та прозорість управлінських процесів, здійснює уніфікацію документаційних процедур та інтеграцію національної системи діловодства до міжнародних стандартів, полегшує взаємодію з міжнародними партнерами, забезпечуючи сумісність української системи діловодства з міжнародними стандартами.

Не менш важливим є впровадження ДСТУ 9031:2020, що регламентує правила публікування інформації з архівних документів [3]. Стандарт відіграє вагому роль у збереженні та популяризації документальної спадщини. Він сприяє підвищенню доступності документованої інформації для науковців, студентів, жур-

налістів та широкої громадськості. Встановлює єдині правила публікації інформації архівних документів, що забезпечує стандартизацію процесів оприлюднення та використання історичних документів, сприяє підвищенню якості наукових досліджень, доступності архівних матеріалів для громадськості та забезпеченню прозорості в оприлюдненні документів, гармонізації українських практик публікації архівної інформації з міжнародними стандартами, полегшуючи їх інтеграцію у світовий інформаційний простір.

Наведені стандарти мають системний вплив на діяльність державних органів, установ та підприємств усіх форм власності. Вони сприяють уніфікації підходів до документування управлінської діяльності, забезпечують юридичну визначеність і прозорість процедур документообігу, полегшують взаємодію між органами влади та адаптацію українського діловодства до міжнародних вимог.

Інститут розробив довідкові видання та класифікатори, які сприяють впорядкуванню архівної інформації та діловодства. Зокрема, Словник термінів аудіовізуальних документів у сфері архівної справи – забезпечує єдине розуміння термінів, пов'язаних з аудіовізуальними документами [6]. Ключовим інструментом формування політики стало впровадження «Класифікатора управлінської документації: НК 010:2021», який замінив застарілий ДК 010-98. Новий документ регламентує створення уніфікованих управлінських документів для юридичних осіб незалежно від форми власності. У Класифікаторі встановлено кодові позначення основних видів документації: організаційно-розпорядчої, облікової, фінансової, соціальної, бухгалтерської тощо. Це забезпечує однорідність і сумісність метаданих у системах електронного документообігу [4].

УНДІАСД проводить аналітичні дослідження, присвячені процесам європейської інтеграції, цифровізації архівної справи та діловодства, збереження архівних документів національної культурної спадщини. Такі дослідження сприяють гармонізації галузевої нормативної бази з нормами і стандартами ЄС, що є важливим на шляху до інтеграції України у світовий інформаційний простір.

Наукова діяльність УНДІАСД має вагомий соціальний вплив. Інститут не лише забезпечує нормативно-методичну підтримку архівних установ, а й активно працює над популяризацією культурної документальної спадщини як в Україні, так і за її межами. Зокрема, завдяки дослідженням інституту налагоджено облік документів культурної спадщини, що зберігаються за кордоном, а також документів іноземного походження, пов'язаних з Україною. Крім того, УНДІАСД сприяє підвищенню кваліфікації спеціалістів у сфері архівної справи та діловодства. Наукові розробки використовуються у навчальних програмах, що формує високий рівень професійної компетентності працівників архівних установ.

Ґрунтовність наукової діяльності УНДІАСД є важливим інструментом реалізації державної політики у сфері архівної справи та діловодства. Інститут забезпечує наукове підґрунтя для розробки нормативно-правових актів, сприяє гармонізації національних стандартів із європейськими, а також формує професійну спільноту, здатну відповідати сучасним викликам цифрової епохи. Його внесок у збереження національної документальної спадщини є стратегічно важливим для розвитку української державності та культурної ідентичності. Завдяки діяльності УНДІАСД гарантується надійне збереження соціально-історичної інформації архівних ресурсів для прийдешніх поколінь та визначається інтеграція української архівної справи у світовий інформаційний простір.

Список використаних джерел

1. Діловодство й архівна справа. терміни та визначення понять: ДСТУ 2732:2023 [Чинний з 01.03.2024]. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0121774-23#Text>
2. Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-порядкової документації. Вимоги до оформлення документів: ДСТУ 4163:2020 [Чинний з 01.09.2021]. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0144774-20#Text>
3. Правила публікування інформації архівних документів: ДСТУ 9031:2020 [Чинний з 01.09.2021]. URL: https://undiasd.archives.gov.ua/doc/proekt_dstu_pr_pub_arch_docs.pdf
4. Класифікатор управлінської документації: НК 010:2021 [Чинний від 19.04.2021]. Київ, 2021. 26 с. URL: <https://undiasd.archives.gov.ua/doc/klasifikator.pdf>
5. Про схвалення Стратегії захисту документальної спадщини як запоруки збереження національної ідентичності та державності на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025–2027 роках. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1349-2024-%D1%80#Text>
6. Словник термінів аудіовізуальних документів у сфері архівної справи / уклад. В. Ф. Бойко, С. Г. Кулешов, Р. В. Романовський. Київ, 2024. 58 с. URL: <https://surl.li/qaevsd>

